

Centrum Dialogu imienia Marka Edelmana

ul. Wojska Polskiego 83
91-755 Łódź
tel. 0048 42 636 38 21
kom. // cell. 506 155 911
biuro@centrumdialogu.com
www.centrumdialogu.com

Festiwal Łódź Wielu Kultur 2026 (*festiwal kroczący maj-listopad, długi weekend festiwalowy 17-20 września 2026*)

W czasie, gdy świat doświadcza jednych z najpoważniejszych kryzysów humanitarnych od dekad, tegoroczna edycja Festiwalu Łódź Wielu Kultur staje się gestem sprzeciwu wobec obojętności, uproszczeń i mechanizmów, które pozwalają nam odwracać wzrok. W centrum programu stawiamy prawa człowieka. Pytamy o to, czyje prawa są dziś rzeczywiście chronione oraz kto i dlaczego zostaje ich systemowo pozbawiony. Szukamy sposobów opowiadania o cierpieniu i oporze, które nie reprodukują przemocy symbolicznej ani nie upraszczają narracji. Nie odwracamy też wzroku od spraw planety i istot nie-ludzkich.

Punktem wyjścia programu są postaci Marka Edelmana – patrona Centrum Dialogu, instytucji organizującej festiwal – oraz Aliny Margolis-Edelman. W ich biografjach i postawach odnajdujemy impuls, by kierować uwagę ku miejscom na marginesie widzialności.

W tym roku zmieniamy formułę festiwalu, który będzie odtąd wydarzeniem kroczącym i trwającym od maja do listopada 2026 roku – otwierając przestrzeń dla spotkań, które mogą rezonować dłużej.

Tegoroczna edycja buduje swoją narrację poprzez pięć przenikających się ścieżek programowych, które nie funkcjonują jako odrębne porządki, lecz raczej jako splatające się ze sobą opowieści o pamięci, tożsamości, przemocy, solidarności i możliwościach wspólnego istnienia. Każda z nich akcentuje inny wymiar doświadczenia, ale razem tworzą wielogłosową strukturę – dynamiczną i zakorzenioną zarówno w lokalności Łodzi, jak i w globalnych kontekstach. Całość programu festiwalu układa się w opowieść o świecie w stanie napięcia – ale też o możliwościach jego przekraczania i budowania nowych form współistnienia.

Centrum Dialogu imienia Marka Edelmana

ul. Wojska Polskiego 83
91-755 Łódź
tel. 0048 42 636 38 21
kom. // cell. 506 155 911
biuro@centrumdialogu.com
www.centrumdialogu.com

Pragniemy, by Festiwal stał się przestrzenią, w której o najbardziej palących sprawach współczesności można dyskutować merytorycznie i z szacunkiem dla życia, bo – jak pisał Edelman – „Życie jest jedno na wieczność. Nie wolno go nikomu bezmyślnie odbierać. Już czas, żeby każdy to zrozumiał”. Sztuka nie rozwiązuje ludzkich tragedii, ale pozwala je przeżyć – i wyobrazić sobie świat, w którym jest ich mniej. Porusza nasze serca i otwiera głowy, a to może stać się impulsem do zmian większych, niż możemy sobie wyobrazić.

I. Łódzkie biografie

W tej ścieżce powracają żydowskie biografie związane z Łodzią – czasem bardzo ściśle (Marek Edelman i Alina Margolis-Edelman), czasem więzi te są nieco słabsze, wręcz symboliczne (Pola Nireńska), a czasem naznaczone zapomnieniem (Yanka Rudzka). Chcemy ich historie odczytać na nowo – nie jako zamknięte opowieści, lecz jako głosy, które nadal mogą wybrzmiewać i współtworzyć nasze rozumienie miasta, ale też tego, jak dziś patrzymy na świat i jak w nim jesteśmy.

Marek Edelman i Alina Margolis-Edelman *(spotkania 10 maja i 20 czerwca 2026)*

Marek Edelman – lekarz, humanista, bundowiec i ostatni dowódca powstania w getcie warszawskim – do końca życia przypominał o nadrzędnej wartości ludzkiego życia.

Alina Margolis-Edelman – lekarka i działaczka społeczna, współtwórczyni Lekarzy Świata – konsekwentnie wskazywała na los dzieci jako najbardziej bezbronnych ofiar wojen.

Te dwie biografie stały się punktem wyjścia dla cyklu spotkań i debat „**Głosy żydowskie**”

(kuratorka: **Monika Bobako**). Ich etyczne dziedzictwo jest dla nas żywą inspiracją do refleksji nad solidarnością, prawami człowieka i odpowiedzialnością. Cykl ten stanowi także przestrzeń spotkania różnych doświadczeń żydowskich – wielogłosową, otwartą, pozbawioną dogmatów.

Inspiracją pozostają Edelman i Margolis-Edelman, których postawy każą dziś na nowo

przyglądać się naszym reakcjom wobec kryzysów humanitarnych – wobec tych, które i którzy

zostali pozbawieni wszystkiego. W ramach cyklu odbędą się spotkania, w czasie których

będziemy rozmawiać o najbardziej bezbronnych ofiarach wojen, które dziś się toczą – o

dzieciach; o tragedii Palestynek i Palestyńczyków; o dziedzictwie Żydów mizrahijskich; o

kobiecym doświadczeniu w ortodoksyjnej społeczności; o różnorodności żydowskich postaw

wobec historii i teraźniejszości a także o problemie antysemityzmu. Naszymi gośćmi i gościniami

Centrum Dialogu imienia Marka Edelmana

ul. Wojska Polskiego 83
91-755 Łódź
tel. 0048 42 636 38 21
kom. // cell. 506 155 911
biuro@centrumdialogu.com
www.centrumdialogu.com

będą m.in. **Draginja Nadaždin (Lekarze Bez Granic)**, **Monika Sajkowska (Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę)**, autorka książek o Zagładzie i dziennikarka **Hanka Grupińska**, filozof i eseista **Adam Lipszyc**, prawnik i obrońca praw człowieka w Izraelu **Michael Sfard**, artystka i aktywistka **Noam Shuster-Eliassi** oraz autorka bestsellerowej książki „Unorthodox. Jak porzuciłam świat ortodoksyjnych Żydów”, na podstawie której powstał głośny serial Netflixa – **Deborah Feldman**

Yanka Rudzka (*listopad 2026*)

Urodzona w Łodzi choreografka i pedagogka, która odegrała fundamentalną rolę w rozwoju tańca współczesnego w Brazylii, stając się ikoną ekspresjonizmu tanecznego. W Polsce niemal nieznaną, w tym roku wróci do Łodzi poprzez spektakl taneczny „**Yanka Rudzka: dojrzenie**”, polsko-niemiecko-brazylijską produkcję realizowaną jako **festiwalowa premiera**. Osoby artystyczne współtworzące spektakl to m.in. **Joanna Leśnierowska**, **Lia Robatto** (ostatnia żyjąca uczennica i tancerka Rudzkiej) i **Neemias Santana**. Wydarzenie jest koprodukcją powstałą w partnerstwie z drezdeńskim **Europäische Zentrum der Künste Hellerau** oraz **Teatro Vila Velha** z brazylijskiego Salvadoru de Bahia. Obecność Yanki Rudzkiej w programie festiwalu – artystki, łodzianki żydowskiego pochodzenia, kobiety o złożonej tożsamości – otwiera ważną perspektywę lokalną. Spektakl wpisuje się w kontekst miasta, które od lat buduje swoją tożsamość poprzez pamięć wielokulturowości, biografie wyparte i niesłusznie zapomniane. W ten sposób choreografia staje się formą pracy z lokalną pamięcią – narzędziem wpisywania zagubionej historii w mapę współczesnej Łodzi.

Pola Nireńska (*spotkanie z Agnieszką Przepiórką i Weroniką Kostyrko 19 maja 2026, premiera spektaklu 20 września 2026*)

Kolejna bohaterka festiwalu – tancerka i choreografka, wybitna przedstawicielka ekspresjonizmu tanecznego – Pola Nireńska nie urodziła się ani nie mieszkała w Łodzi. Jednak dla lokalnej historii opowieść o Nireńskiej ma istotny wymiar. Artystka była bowiem żoną Jana Karskiego – urodzonego w Łodzi emisariusza, świadka Zagłady. W tym sensie spektakl „Nireńska” można odczytywać także jako herstoryczne dopowiedzenie do tej pamięci – głos kobiecy, długo niesłyszany, a nierozzerwalnie związany z tą samą historią.

Spektakl „Nireńska” (tytuł roboczy) jest również (podobnie jak „Yanka Rudzka: Dojrzenie”) **własną produkcją Festiwalu Łódź Wielu Kultur**, zrealizowaną w partnerstwie z Domem

Centrum Dialogu imienia Marka Edelmana

ul. Wojska Polskiego 83
91-755 Łódź
tel. 0048 42 636 38 21
kom. // cell. 506 155 911
biuro@centrumdialogu.com
www.centrumdialogu.com

Spotkań z Historią. Spektakl o Poli Nireńskiej, artystce, której życie i twórczość naznaczone były doświadczeniem przemocy, utraty i traumy Zagłady, jest autorskim projektem **Agnieszki Przepiórskiej** – wyjątkowej aktorki i twórczyni teatralnej, która od lat pracuje na rzecz przywracania historii kobiet. Spektakl współtworzyć z nią będą m.in. reżyserka **Maja Kleczewska** i pisarz **Piotr Rowicki**.

II. Geografie przemocy i solidarności

W ramach ścieżki powstanie wystawa kuratorowana przez **Małgorzatę Ludwisiak i Katarzynę Słobodę „Na krawędzi chaosu”**, realizowana w partnerstwie z **Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi**. Wystawa dotyczy miejsc zapalnych na świecie, przestrzeni kryzysów humanitarnych. To wystawa, w której wybrzmiały światy ludzkie i nie-ludzkie, a opowieść o tragedii przyniesie także pytania o transformacje oraz możliwe sojusze i solidarność. Projekt ukazuje moment zawieszenia między rozpadem a możliwością wyłonienia się nowych form wspólnoty i relacji. Prace artystek i artystów, funkcjonujących często pomiędzy kulturami i językami, podważają dominujące narracje i konfrontują odbiorców z konsekwencjami przemocy, w tym wojny, migracji i kryzysu klimatycznego.

Wśród artystek i artystów zaproszonych do udziału w wystawie znajdują się osoby pochodzące z krajów naznaczonych doświadczeniem wojny lub takich, w których sytuacja geopolityczna niesie ze sobą poczucie zagrożenia, m.in. Białorusinka **Ala Savashevich**, **Eglė Budvytė** pochodząca z Litwy, **Yulia Krivich** pochodząca z Ukrainy, **Rana Hamadeh** z Libanu oraz argentyńskie artystki – **Ana Lozza i Barbara Hang**. Swoje prace pokażą także polskie artystki i artyści, m.in. **Edgar Bąk i Agnieszka Kalinowska**.

Przez ponad pół roku trwania ekspozycji będą jej towarzyszyć performanse oraz program dyskusji i wykładów. W relacji do głównych wątków wystawy „Na krawędzi chaosu” powstanie także projekt **Galerii Czynnej** – oddolnej inicjatywy prowadzonej w różnych miejscach Łodzi przez artystów, badaczy i aktywistów: **Łukasza Ogórka, Marcina Polaka i Tomasza Żaluskiego**.

Centrum Dialogu imienia Marka Edelmana

ul. Wojska Polskiego 83
91-755 Łódź
tel. 0048 42 636 38 21
kom. // cell. 506 155 911
biuro@centrumdialogu.com
www.centrumdialogu.com

Drugi projekt w ramach ścieżki „**Palestyna. Dom**” (kuratorki: **Agata Siwiak** i **Ola Shaya**) dotyka kwestii prawa do własnego miejsca i bezpiecznej przestrzeni, kierując uwagę ku doświadczeniu palestyńskiemu.

Zaprosimy publiczność na koncert wybitnego palestyńskiego zespołu **Le Trio Joubran** – „**20 wiosen**”, w którym muzyka splata się z poezją **Mahmouda Darwisha**, tworząc gęstą, poruszającą opowieść o pamięci, trwaniu i tożsamości. Projekt powstał z okazji dwudziestolecia zespołu, jednak jego tytuł niesie także szerszy sens – „20 wiosen” to również powracające cykle odrodzenia. Twórczość trio wyrasta z wielopokoleniowej tradycji lutniczej i muzycznej – bracia Joubran są czwartym pokoleniem mistrzów oudu (lutni arabskiej). W planowanym w Łodzi koncercie dźwięk stanie się nośnikiem pamięci i archiwum tego, co znika: śmiechu dzieci, szumu drzew, codzienności przerwanej przez wojnę. Muzyka trio celebryje tradycyjne brzmienia i jednocześnie otwiera je na współczesne konteksty.

Kolejne wydarzenie w ramach projektu „Palestyna. Dom” to spektakl/stand-up **Noam Shuster-Eliassi** „**Coexistence, My Ass!**”. Artystka, znana polskiej publiczności z głośnego filmu dokumentalnego pod tym samym tytułem, to Żydówka o irańskich i rumuńskich korzeniach, wnuczka Ocalałych z Holokaustu, która dorastała w Neve Shalom – izraelskiej wiosce, gdzie Żydzi i Palestyńczycy żyją razem z wyboru. Noam, zanim została komiczką i performerką, pracowała dla ONZ i międzynarodowych organizacji pokojowych. Jednak zamiast pisać kolejne raporty o kryzysach, zdecydowała się mówić o nich ze sceny, łącząc różnorodne konwencje teatralne: stand-up, monodram, improwizację i teatr dokumentalny. W zaproszonym do Łodzi spektaklu artystka wykorzystuje humor jako precyzyjne i bezkompromisowe narzędzie sprzeciwu wobec przemocy, demaskując napięcia izraelsko-palestyńskiej rzeczywistości i odsłaniając ich złożoność z rzadko spotykaną odwagą. Robi to z perspektywy swojej żydowskiej tożsamości i dziedzictwa.

Z kolei palestyńska artystka teatru i tańca **Marah Haj Hussein** w spektaklu „**Language: no broblem**” ukazuje język jako przestrzeń władzy, ale i potencjalnego wyzwolenia. Spektakl jest grany po arabsku, palestyńsku i angielsku, stając się szczególnym laboratorium dla zrozumienia tego, co jest niemożliwe do przetłumaczenia, i dla uchwycenia cielesnego, politycznego i społecznego wymiaru języka jako nośnika kultury i narzędzia komunikacji. Języka, który może wpływać na to, jak rozumiemy granice, wykorzenienie i przynależność do wspólnoty. Języka, który transformuje. Języka, który może stać się narzędziem władzy, i języka, który może zostać wymazany.

Centrum Dialogu imienia Marka Edelmana

ul. Wojska Polskiego 83
91-755 Łódź
tel. 0048 42 636 38 21
kom. // cell. 506 155 911
biuro@centrumdialogu.com
www.centrumdialogu.com

W ścieżce „Geografie przemocy i solidarności” przewidziany jest także **program dla dzieci i młodzieży**, którego kuratorkami są **Ola Shaya** i **Anna Mrozińska-Szmajda**. Wobec kryzysów humanitarnych także w młodych ludziach narasta poczucie zagrożenia, dlatego pojawia się konieczność wypracowania adekwatnych sposobów wspierania dzieci w rozumieniu i regulowaniu emocji związanych z kryzysem. Naszym celem jest wypracowanie narzędzi, które pozwolą integrować tematykę współczesnych kryzysów z praktykami wspierającymi dobrostan dzieci oraz kształtującymi ich zdolność do funkcjonowania w świecie podlegającym ciągłym przemianom.

Zaprezentujemy przedstawienie „**POV: masz 12 lat i prze**ne**” z **Teatru Współczesnego w Szczecinie** (tekst: **Mariusz Gołosz**, reżyseria: **Agata Biziuk**) podejmujące temat przemocy rówieśniczej. Otworzymy „**Punkt Artystycznej Interwencji i OdNowy**” gdańskiej pracowni **Dzivne**, współtworzonej przez artystki pochodzące z Białorusi – **Ksienię Logovaję** i **Zhenię Davidenko**. Ich akcje, do których zaprosimy dzieci, zaplanowane są w mobilnym autobusie – tak, by dotrzeć przez kilka festiwalowych dni w różne rejony Łodzi.

Program artystyczny dla młodych ludzi uzupełnią działania partycypacyjne, takie jak „**Latawce dla pokoju**” – instalacja artystyczna wykonana przez francuskiego projektanta **Victora Guerithaulta** oraz grupy osób nastoletnich pochodzących z różnych grup etnicznych (m.in. ukraińskiej).

Otwarcie wystawy w Centralnym Muzeum Włókiennictwa 18 września 2026

Koncert zamknięcia Festiwalu Le Trio Joubran 15 listopada 2026

Spektakl/stand-up Noam Shuster-Eliassi „Coexistence, My Ass!” 16 października 2026

Spektakl „Language: no broblem” 14 listopada 2026

III. Kultura Głuchych

Trzecia ścieżka – **Kultura Głuchych** – koncentruje się na języku jako doświadczeniu ucieleśnionym i wizualnym, a także na budowaniu dostępności i zrozumienia. Kluczową postacią jest tu **Daniel Kotowski** – artysta wizualny i performer związany ze społecznością g/Głuchych, którego praktyka artystyczna koncentruje się na badaniu relacji między językiem migowym, ciałem i przestrzenią. Kotowski podejmuje temat komunikacji poza fonicznym paradygmatem, traktując PJM nie tylko jako narzędzie, lecz

Centrum Dialogu imienia Marka Edelmana

ul. Wojska Polskiego 83
91-755 Łódź
tel. 0048 42 636 38 21
kom. // cell. 506 155 911
biuro@centrumdialogu.com
www.centrumdialogu.com

jako pełnoprawny język kultury i sztuki. Jego działania często mają charakter partycypacyjny i inkluzywny – tworzą przestrzenie, w których doświadczenie Głuchych staje się punktem wyjścia do redefinicji sposobów widzenia i rozumienia świata. W ramach tej ścieżki realizowany jest także premierowy projekt łódzkiej artystki **Ewy Łukasiewicz i Stowarzyszenia Targowa 62 – „Historie, które się widzi”**, który wprowadza w świat kultury Głuchych poprzez instalację, teatr i performance. Wydarzenie jest skierowane do dzieci i ich opiekunów. Ponadto pokażemy spektakl **„Kopakonan – opowieść o kobiecie foce”**, za którym stoi **Projekt Migawki**. Przedstawienie prezentowane jest równoległe w języku fonicznym i Polskim Języku Migowym, symbolicznie łącząc różne sposoby opowiadania i odbioru rzeczywistości. Za program ścieżki Kultura Głuchych odpowiadają kuratorzy **Karolina Krauze, Agnieszka Kołodziejczak i Agata Siwiak**.

Performance Daniela Kotowskiego 18 września 2026

Tydzień z Kulturą Głuchych – wydarzenia towarzyszące Festiwalowi 22-27.09.2026

IV. Oddech

Przestrzeń wytchnienia, bycia razem, wspólnoty i radości. To także potrzebna równowaga dla programu festiwalu.

Muzyka.

Koncert otwarcia Festiwalu *17 września – Współgłosy* – to interdyscyplinarny projekt artystyczny łączący muzykę, śpiew i aktorstwo. Repertuar obejmuje utwory jazzowe, ballady, improwizacje oraz elementy performatywne o charakterze teatralnym.

Współgłosy to autorski projekt kompozytora i pianisty Marcela Balińskiego. Ten 16-osobowy zespół tworzą: trio jazzowe (Marcel Baliński – trąbka, fortepian; Rafał Różalski – kontrabas; Bartosz Szablowski – perkusja), chór osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz dwoje aktorów – Magdalena Koleśnik i Bartek Bielenia. Koncert

Centrum Dialogu imienia Marka Edelmana

ul. Wojska Polskiego 83
91-755 Łódź
tel. 0048 42 636 38 21
kom. // cell. 506 155 911
biuro@centrumdialogu.com
www.centrumdialogu.com

podczas Festiwalu Łódź Wielu Kultur będzie łódzką premierą nowej płyty zespołu, a w jego ramach gościnnie wystąpią Błażej Król i Tomasz Kot.

W część muzyczną wpisze się także koncert **Rasm Almashan** – polsko-jemeńskiej wokalistki, autorki tekstów i kompozytorki, której twórczość łączy muzykę Zachodniej Azji i Afryki z nowoczesnymi brzmieniami world music i jazzu etno. Konsultantami programu muzycznego są Ola Shaya i Marcin Tercjak.

Jedzenie. Hummus Day w Fuzji (14 czerwca 2026)

Podczas wydarzenia przewidziana jest degustacja hummusu oraz poznawanie jego różnych tradycji i odmian. Jedzenie potraktowane tu jako nośnik pamięci, budujący poczucie bezpieczeństwa i przywołujący doświadczenie domu. W programie znajdzie się również muzyka arabska oraz warsztaty dabke – tradycyjnego tańca wspólnotowego wywodzącego się z krajów Lewantu, opartego na rytmie, powtarzalnym kroku i energii wspólnego ruchu.

Taniec. Poranki u Janki (listopad 2026)

Warsztaty dla osób senioralnych Samba de Roda – tańca zakorzenionego w kulturze afro-brazylijskiej, opartego na kręgu, śpiewie oraz wspólnym klaskaniu. Warsztaty poprowadzi brazylijski tancerz **Neemias Santana**.

Pikniki dla rodzin.

Międzypokoleniowe pikniki odbędą się w zielonej przestrzeni Parku Ocalałych, gdzie bycie razem zyskuje lekkość i naturalny rytm. To czas swobodnych spotkań, w których działania artystyczne przenikają się z odpoczynkiem, zabawą i bliskością natury, tworząc radosną, otwartą przestrzeń bycia razem.

Agata Siwiak – liderka zespołu programowego Festiwalu Łódź Wielu Kultur